

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

8. Qua ratione tui & tuorum bonorum defensio te ab irregularitate
homicidij excuset.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

simplex non ex vi Conc. Trident. sed ex cap. 2. & cap. ad iudicium de homicidio, quae potestas à Concil. Trident. restricta non est, sicuti tradit Nauarr. cap. 27. num. 240. Sayrus lib. 7. cap. 7. m. 20. Henric. lib. 1. cap. 19. num. 2. Aulla disp. 6. sect. 7. dub. 2. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 12. assert. 6. ubi relatis Nauarr. & Aulla, subiungit posse Episcopum dispensare cum huiusmodi homicida ad retinendum beneficium curatum antea obrentum.

§. VIII.

Qua ratione tui, & tuorum honorum defensio te ab irregularitate homicidij excuset?

- 1 Defensio persona propria ab hac irregularitate excuset.
- 2 Aliquis plures te ab irregularitate excusari; si occidas in tui defensionem, tamen si occasionem aggressori per iniustitiam dederis. Sed probabilis videtur oppositum.
- 3 Quando te defendere potes mutilando, si occidas irregularis es.
- 4 Communis sententia affirmat, si occidas inuaforem potens eius aggressionem declinare fugiendo, te irregularem esse.
- 5 Oppositum probabile est, cum fuga tibi est ignominiosa.
- 6 Negant plures defensionem directam bonorum temporalium ab irregularitate excusare.
- 7 Verius videtur oppositum.
- 8 Satis si fundamentis contrariis.
- 9 Quis licitum est aggressorem interficere non est locus irregularitatis.
- 10 Irregularitas contracta ex excessu defensionis, non est censenda irregularitas ex homicidio voluntario, sed casuali.

Quamuis spectato iure antiquo controuersum fuerit, an defensio excuset ab irregularitate: certum tamen est post Clement. si furiosus de homicidio, defensionem prout propriae ab illa excusare, quia ad irregularitatem contrahendam ex homicidio priuata autoritate facta requiritur culpa, ut supra probauimus, & cap. repetit Couarrui. in opposit. praedicta Clement. praecipit 3. p. in fine. Sed cum necessarium tibi est occidere aggressorem, ut propriam vitam, vel partem tui corporis defendas, nullam culpam committes illam occidendo.

Aliquis placet inter quos est Syluest. verbo homicid. 3. q. 4. Armilla, verbo irregularitas num. 42. Tabiena num. 24. Soto lib. 1. de iustit. q. 1. art. 9. col. 5. Henric. lib. 1. cap. 10. numero 3. in fine. Mercado lib. 6. de contract. c. 4. pag. 11. vers. esse trinitas. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. ar. 3. par. 3. dub. 14. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 1. in fine. & dub. 3. conclus. 1. Gaspar Hurtado disp. 5. sect. 3. dub. 1. in fine. & dub. 3. conclus. 1. Gaspar Hurtado de irregular. d. diffic. 10. num. 36. existimant te ab irregularitate excusari occidens in tui defensionem, tamen si occasionem aggressori per iniustitiam dederis verbi gratia alapa cum percussione, vel adulterium cum eius vxore committendo, vel contumeliis afficiendo, quia iniuriam volens etiam in continentem se propria autoritate vindicare, teque occidere iniustitiam committit; ac proinde licet tibi eam iniustitiam propulsare, quod si alia via non potes nisi illum occidendo, licet tibi illum occidere. Ergo illa occisio non est tibi peccaminosa. Ergo non potest inducere irregularitatem ex homicidio iniusto. Quod verum est, inquit Aulla, etiam hoc periculum prauides; quia ea prauidio non tollit potestatem te ab iniusto aggressore defendendi. Neque est simile de ebrio, & amene qui ante ebrietatem vidit periculum occisionis futurae, neque illud cauit; quia ebrius est totalis causa, & iniusta homicidij. Tu vero adulterium committens, vel contumeliosis verbis aggressorem afficiens non es causa homicidij ipsius, sed ipse iniuriatus aggrediendo censetur causa suae mortis, cum cessans ab aggressionem, quod facere tenebatur, posset mortem vitare. Sed quamuis haec probabilia sint, probabilis est quod superius §. 5. principio docui ex communi sententia te fore irregularem, si prauidisti periculum homicidij, nec prauidisti; nam esto homicidium illud in se, & immediate licitum sit, est tamen in causa illicitum, & iniustum, concurte autem ad homicidium iustum apponendo causam iniustam reus homicidij censendus est, & consequenter irregularis.

Dixi te non contrahere irregularitatem, quando occisio necessaria est tui defensionem, nam si te ab aggressore defendere posses illum mutilans, vel tantum debilitans, & occideres, irregularis esses; quia ea occisio necessaria non est, ac proinde esset illicita, & iniusta, ut notauit Syluest. verbo homicid. 3. q. 4. in princ. Henric. cap. 10. num. 2. Suar. disp. 46. sect. 1. numero 8. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 3.

Gaspar Hurtado disp. 2. de irregular. d. diffic. 10. n. 35. & colligitur ex Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de reformat.

Ex his venit decidenda quaestio, an si occidas inuaforem potens eius inuaforem declinare fugiendo irregularis sis? Affirmant Glossa Clement. si furiosus verbo non valens. Immo la ibi. Panormit. cap. 10. el. 1. de restit. spoliator num. 18. Syluest. verb. excommunicatio 6. q. 9. Nauarr. lib. 5. consilior. tit. de homicidio cons. 7. m. 4. edit. 1. & cap. 27. n. 2. 11. Maior. lib. 5. de irregular. cap. 48. n. 6. Henric. cap. 10. num. 3. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. vers. ex dictis. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 9. assert. 3. Mouentur quia in dicta Clement. si furiosus solum excipitur ab irregularitate qui suum inuaforem occidit non valens aliter aggressionem declinare. Hac sententia procedit casu quo fuga tibi periculosa non sit, nam si probabili te periculo vitae exponas fugiendo, iam fuga non est medium ad declinandam aggressionem & illius periculum, si quidem fugiendo in simile incidis, ut recte Syluest. & Aulla supra notantur.

Verum est haec sententia probabilissima sit, & communi Doctorem consensu recepta, censo valde probabilem oppositam, scilicet te non incurere irregularitatem occidendo inuaforem: amsi te indemnem seruire posses fugiendo, si tamen fuga tibi esset ignominiosa. Quod docuit Couarrui. Clem. si furiosus 3. p. 8. unico, num. 1. & 4. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. cap. 3. num. 418. Suar. disp. 46. sect. 1. n. 6. Coninch. disp. 18. dub. 9. in fine. Gaspar Hurtado de irregular. d. diffic. 10. num. 37. Mouet quia non peccas occidendo siquidem non tenetis fugere cum tanto tui honoris detrimento. Dixi si fuga tibi sit ignominiosa, sicuti solet esse militi, vel nobili facultati publice prouocato. Nam si clericus es, vel religiosus, quibus nullo modo indecora est fuga, absque dubio irregularis es occidens, si moitem fugiendo vitare posses. Vt aduertit Glossa in dicta Clement. si furiosus. & cap. suscipimus de homicidio. Panormit. cap. olim el. 1. de restit. spoliator. Aragon. 2. q. 64. art. 6. col. 13. Soto lib. 5. de iustit. q. 5. ar. 8. circa finem corpor. Suar. disp. 46. sect. 1. numero 5. Aulla disp. 5. sect. 3. dub. 2. Coninch. & Gaspar Hurtado loc. alleg. Idem inquit Soto, Suar. & Coninch. est, si tu sis ignotus, vel infimae sortis, vel aggressio nocte contingit, nam in his euentibus fuga non est notabiliter indecora; idcirco leue illud honoris detrimentum sustinendum est, ne proximus occidatur. Et ob eandem rationem merito Suar. & Coninch. existimant, si tu occasionem rixae, & aggressioni dedisses, vel verbis contumeliosis, vel adulterio aliaue iniuria te occidere non posse inuaforem si fugiendo vales te defendere, quia fugiens nullum, vel leue detrimentum honoris pateris, quod ob iniuriam datam sustinere debes, media namque iniuria in illud discrimen te constituisti.

Neque obstat aduersus hanc doctrinam Clement. si furiosus; nam esto tibi non excipitur occidens inuaforem qui non potest absque ignominia mortem vitare, excipitur tamen in communi regula, quae solum homicidio illicito, & iniusto hanc irregularitatem imponit. Praeterea ob similitudinem rationis haec exceptio honoris admittenda est, sicuti admittitur exceptio de ebrio, tamen in Clement. solum furiosus excipitur. Adde in praedicta Clement. appositam esse exceptionem quae certa erat, & apud Doctores indubitata, aliae vero exceptiones disputationi relinquuntur, ut ex dicendis constabit.

Gravior dubitatio est. An defensio directa bonorum temporalium, quorum iacturam vitare alia via non potes quam occidendo aggressorem, ab hac irregularitate homicidij te excuset? Negant graues Doctores, Panormit. alique Canonistae in cap. 2. de homicidio. S. Antonit. 3. p. tit. 4. c. 3. §. 2. Syluest. verb. homicidium 2. Nauarr. cap. 15. num. 4. & cap. 27. n. 2. 11. & seqq. Henric. lib. 1. c. 12. 3. Guicier. canon. 99. lib. 2. cap. 6. num. 61. Molina tract. 3. disp. 72. num. 3. Salon. 2. 2. q. 64. ar. 8. controuersa 2. Aulla 7. p. disp. 5. sect. 3. dub. 2. in conclus. ubi oppositam sententiam parum probabilitatis habere censet Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 9. assert. 3. & alij apud Petrum Nauarr. & Suar. alioque Doctores pro nostra sententia referendos. Ducuntur primò, quia in dicta Clement. si furiosus solum excipitur ab irregularitate occidens in defensionem propriae vitae, non autem occidens in defensionem rerum temporalium. Secundo in cap. intersecti de homicidio excusatur ab irregularitate qui se suaque defendens occidit. Ergo si non se defenderet, non excusaretur. Tertio in cap. si perfolians eodem tit. dicitur furum nocturnum licite posse interfici, secus diurnum; quia potest constare quod ad furandum, & non ad occidendum venisset. Inducitur ergo pro furto impediendo non posse latronem interfici, bene tamen pro defendenda vita. Quarto in c. suscipimus de homicidio imponitur irregularitas ei qui latrones furantes occidit, & subditur ratio. Quoniam expediebat post unicam relinquere pallium, & eorum sustinere iacturam, quam pro conseruandis rebus vilibus, & transitorijs in alios tam acriter exardeceat. Quinto in c. significasti el. 2. de homicidio, inducitur irregularitas clericus in defensionem rerum Ecclesiae latronem percuciens.

si vulnus inflicium lethale fuit, ergo fortiori iudicaretur irregularis, si illud vulnus in defensionem suam rerum inflixisset. Ratio autem sumitur ex eo, quod irregularitas contracta in defensionem iustam rerum temporalium non est irregularitas ex delicto, sed ex defectu; deficit namque occidens à perfecta representatione Christi, qui pro aliorum salute se & sua obrulit. Et licet ab hac significatione deficiat occidens in defensionem propriæ vitæ, nihilominus excusari ab irregularitate debuit ob gravem, & strictissimam necessitatem propriæ vitæ conseruandæ. Deinde ab irregularitate excusat propriorum bonorum defensio, etiam consulentes, & cooperantes huic defensionem excusabuntur. Hoc autem non videtur admittendum, aliâs milites in bello defensio propria manu occidentes excusabuntur ab irregularitate incurtenda contra textum in cap. petio de homicidio.

7 Nihilominus propriorum bonorum defensionem ab irregularitate hac homicidij, & mutilat omis accusare verius existimo, & in praxi tutum, & secutum. Sicut docuit Alfonso de Castro lib. 2. de lege penali, cap. 14. Inclinat Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. num. 6. circa finem. Fauct Soms lib. 5. de iustit. q. 1. art. 8. Et defendit absolute Petr. Nauar. lib. 3. de restitut. cap. 4. num. 418. Sayrus lib. 6. cap. 17. à num. 21. Suar. de censur. disp. 46. sect. 2. à num. 4. Lellius lib. 2. ne iustit. cap. 9. dub. 11. num. 73. Conich. disp. 18. dub. 9. num. 80. & 88. Filiuc. tract. 20. cap. 5. q. 6. num. 146. & q. 7. num. 149. Bonac. de irregular. disp. 7. q. 4. p. 6. num. 10. Gasp. Hurtado de irregular. disp. 2. diffin. 10. & alij. Et colligitur ex cap. quia te 50. diff. vbi quidam Episcopus à Sarracenis capus aliquos ex illis vt libertatem defenderet interfecit, de quo casu Urbanus II. inquit: Sed quantum non tuis sponte id fuisse cognosceris, inde canonice nullo modo iudicaris. Inferitur ergo manifestè non solum pro defendenda vita, sed pro defendenda libertate licitam esse interfectionem absque periculo canonici impedimenti. Ratio verbò desumitur ex eo quod irregularitas ob defectum significationis tantum imposita est occidentibus, & mutilantibus autoritate publica, non autem illis qui priuata autoritate mutilant, vel occidunt; his autem irregularitas indicitur non præcisè in defectum significationis, sed in penam delicti commissi. At qui proprium honorem, bonâque fortunâ alia via defendere non potest, nisi occidendo inuasorem, nullam culpam in ea occisione committit. Ergo non subicitur irregularitati ob culpam indicitâ.

8 Neque obstant contrariæ sententiæ fundamenta. Ad primum fateor in Clement. si furiosus solum excipi defendentem propriam vitam, quia id certum, & indubitatum est, sed nõ inde inferitur defendentem propria bona excusari non posse, aliâs non excusaretur defendens se à mutilatione, vel valere non lethali; siquidem hæc defensio in dicta Clementin. non excipitur, cum tamen communis sententia hæc defensionem vt legitimam excusationem admittat.

Ad secundum ex cap. interfecisti, respondeo ibi excusari ab irregularitate qui se, suâque defendens occidit inuasorem, non tamen inde licet, colligere defendentem res suas si occidat, esse irregularem, aliâs foret irregularis defendens se tantum, & non sua. Quocirca existimo illud signum & non copulatiuè, sed disiunctiuè accipiendum esse, ita vt faciat hunc sensum: Qui se defendit, & etiam qui defendit sua, non est irregularis occidendo. Quam explicationem colligit Suar. supra n. 3. & Coninch. num. 90. ex Textu in cap. verum de iur. reuocando: vbi absolendus dicitur à vinculo iuramenti qui illud fecit inuitis pro vita, & rebus seruandis.

Ad tertium desumptum ex c. si perfodiens, dicitur cum Couarruu. 3. p. relect. §. vnico. num. 6. vers. Septimò, de posse regulariter impune, & absque irregularitatis timore occidere furem nocturnum; quia tibi non constat, an possis furtum impedire absque occisione, vel quia non constat, an veniat ad forandum tantum, an etiam ad te occidendum. Secus procedit in fure diurno. Hic enim statim cognoscitur, an impedire eum possis à furto sine tuo periculo. Differentia ergo furis nocturni à diurno sita est in eo, quod fur nocturnus regulariter absque illius occisione non potest à furto impediri, quia telo inuadit impediens, secus diurnus, ac proinde nocturnum iustificiens præsumitur cum moderatione inculpate tutele interfecisse secus interficiens diurnum, idèoque probare debet non posse aliter furtum impedire.

Ad quartum ex cap. suscepimus, dico manere clericum in illo casu irregularem, quia ob vanum timorè mortis occidit latrones, quos iam ligatos habebat, & in vindictam furti iam recuperati. Vnde merito præcepit Pontifex à ministerio altaris abstinere, quia tam grauitè ob furtum factum rerum temporalium, quæ iam recuperatæ erant exarsit in latrones, cum potius expedit post tunicam relinquere pallium, & iterum sustinere iacturam, quam ita grauitè exardescere. Notandum enim est verbum exardescere, quod vindictam, & non defensionem significat. Neque enim ibi necessaria erat defensio, siquidem latrones ligandi erant, & autoritate publica coercendi, si aliquòs damnum ex illis solutus timeretur.

Ad quintum ex c. significasti, eodem modo responderemus merito iudicari Presbyterum illum irregularem, si vulnus lethale inflixit, quia poterat facile furtum vociferatione impedire, vt constat; nam statim parochiani accesserunt, & latronem absque difficultate interfecerunt. Ex nullo ergo rerum constat ex occisione ob defensionem rerum temporalium contingentem cum moderata inculpate tutele irregularitatem induci. Ad argumentum ex ratione petium respondeo hæc irregularitatem non induci ob defectum tantum, sed in penam delicti, quia sola ea irregularitas quæ à ministris iustitiæ, & à militibus contrahitur imposita est ob defectum perfectæ significationis.

Ex dictis colliges in omnibus his casibus, in quibus licitum est aggressorem interficere, irregularitati locum non esse. Quapropter cum communis sententia defendat ob defendendam patriam, bonâque communia, propriam Ecclesiam, consanguineos, quinimo extraneos innocentes, licitam esse aggressorem interficere, si alia via aggressio auri nequit, efficitur sanè nullam inde irregularitatem contrahi. Quod docuit Couarruu. Clement. si furiosus 3. p. §. vnico, num. 5. Suar. disp. 46. sect. 3. num. 2. Filiuc. tract. 20. num. 106. Saæ, versio irregularitas. num. 2. Bonacina p. 6. num. 11. Coninch. Galpar. Hurtado & alij locis citatis.

Est tamen maxime aduertendum irregularitatem contractam ex excessu defensionis vitæ, honoris, vel bonorum temporalium non esse nuncupandam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuali, etiam si excessus sit ex proposito & calore pugnæ, imò etiam si quis iam fugientem profuatur & occidat, vt rectè notauit Nauar. cap. 27. num. 240. & cons. 36. de homicidio edit. 2. Henric. lib. 14. cap. 19. num. 3. Suar. disp. 46. sect. 1. num. 13. in fine. Auila 7. p. disp. 6. sect. 5. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 1. §. 1. Gasp. Hurtado de irregul. diffin. 20. num. 66. Et colligitur ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. de reformat. vbi homicidium voluntarium desinit esse, quod sit ex proposito, & ex industria. Hoc autem homicidium cum ex rixa originem duxerit, & illa durante factum fuerit causæ conuulsæ censendum est, idèoque pœna ordinaria hoc homicidium non puniatur, vt optinè probat Couarruu. 3. p. Clem. si furiosus §. vnico num. 3.

PUNCTVM XVI.

De irregularitate contracta ob iterat. onem baptisni.

- 1 Ministrans ex officio rebaptizanti, irregularis est.
- 2 Rebaptizatio occulta irregularitatem inducit ex communis sententia.
- 3 Contrarium non videtur improbabile, scilicet requiri delictum publicum esse.
- 4 Non est locus huic irregularitati, si rebaptizet, quem credebatur baptizatum non esse.
- 5 Verius est te non fore irregularem rebaptizando sub conditione cito temere, & absque vlla præmissa diligentia rebaptizet.
- 6 Qui se culpabiliter rebaptizari permisit, irregularis est.
- 7 Aliqui affirmant ignorantes hanc irregularitatem contrahere.
- 8 Communior sententia hos ab hac irregularitate excusat.
- 9 Satis est oppositum.
- 10 Eandem irregularitatem incurrit liberè, & absque urgenti necessitate baptisimum ab hæreticis declaratis suscipientes.
- 11 Qualiter differentes baptisimum, quosque periculum mortis habeant, irregulares sint.
- 12 Pro iteratione aliorum Sacramentorum imprimendum characterem, aliqui existimant eandem irregularitatem contrahi.
- 13 Verius est oppositum.
- 14 In hac irregularitate se delictum secretum sit, poterit Episcopus dispensare.

Cerrum est ministrantem ex officio ei qui rebaptizat hinc irregularem ex cap. ex litterarum 2. de Apostat. Quæ irregularitas non est absoluta, sed totalis, cum non prius vlt. & exercitio ordinis habiti. Sed solum alicui ad superiores ordines, vt ex iplo cap. ex litterarum constat, & aduertit Suar. t. 3. in 3. p. disp. 31. sect. 6. vers. sed ad hæc. Bonac. de irregularit. disp. 7. q. 3. p. 1. & Layman lib. 2. sum. tract. 1. par. 5. cap. 2. n. 1. Coninch. disp. 18. dub. 5. n. 34. & Gasp. Hurtado de irregul. disp. 2. diffin. 1. Hanc irregularitatem prædicti Doctores extendunt ex communi omnium sententia ad rebaptizantem; eo quod ministro rebaptizantis irregularitas indicitur, quia rebaptizatio cooperatur. Tacite ergo supponitur præstanti rebaptizationem irregularem indicitam esse. Sicuti præter prædictos Doctores docent Nauar. c. 27. n. 246. Henric. lib. 2. c. 31. n. 1. & lib. 14. cap. n. 4. Auila 7. p. de irregul. disp. 7. dub. 1.